

DIRANAZ

SİNOP HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

YIL : II

SAYI : 19

İdare yeri : Sinop Halkevi

Ağustos 1937

İçindekiler

Sinop Köylüsü	M. Tekinalp
Anadoludan geçen kadim Transit yolları	Dr. Galip Üstün
Kırmızı saçlı bir dilenci kızına	Cihad Rüschü Ozan
Köylü kardeşlerimizle başbaşa	Ş. Sami Kubilây
Yolda bir duruş (Şiir)	Cemil Solakoğlu
Sıtma	M. Tekinalp
Yoleculuk hatıraları (Şiir)	F. Alper
Köy ve köylüler arasında	F. Dikmen
Kısa haberler	***

Derginin sahibi: Sinop Halkevi İdare heyeti

Yazı işleri Müdürü: Cemal Yüksel

(Basıldığı yer: Sinop İl basımevi)

OSMAN FETİH PAŞA
TÜRKİYE
ARMAGANIDIR

DIRANAZ

Ayda bir çıkar, Sinop Halkevi kültür dergisidir.

YIL : II

SAYI : 19

İdare yeri : Sinop Halkevi

Ağustos 1937

Köy Kalkınmasında

Sinop Küylüsü

M. Tekinalp

Sinobun eski ihraç maddeleri arasında Ketan tohumunun oldukça bir mevkii olduğu ve pek çok malin Sinop limanından ihraç edildiğini bilenlerden işitmekteyiz.

Bu gün bu ihraç maddesi ortadan kalkmış veya mevcut isede hiç bir kıymet ifade etmeyecek kadar azalmıştır.

Bunun sebeplerini tahlil edecek değiliz. Yalnız bundan şunu anlarız ki bu ziraat eskisine nisbeten çok azalmıştır.

Ketan tohumu haddi zatında kıymetli olmayabilir. Fakat muhitimizde yetişen ketan üstünde durmayı faydalı görüyorum.

Bilenlerin söylediğine göre eskiden bu mahsulu yapan köylülerimiz giyeceklerini ketenden dokuyarak temin ederlermiş, bu gün bu iş kaybolmuş, bizim gibi fakir bir muhitte giyeceğini parasız temin etmek bence

iktisadî bir iştir. Köylünün giyecek için sarfettiği parasının cebinde kalması demektirki bu da bir kıymettir.

Gerçi asır küçük sanayiinin tutunmasına hiçde uygun değilsede kadınlarımızın boş zamanlarını bu suretle kıymetlendirmesi bakımından bu küçük tezgâhların kıymeti olduğuna kaniim.

Sinobun zaman zaman iktisadî yükselişi için ortaya atılan fikirlere birisi de Devlet tarafından yapılan beş senelik sanayileşme programında Sinopta da bir fabrikanın kurulmasını temin etmek ve bu yüzden muhite bir parça can vermek kaygusu vardır.

Bu fikrin tahakkuku o kadar gönül den arzu edildiği halde bile acaba bu fikirleri ortaya atanlardan kaçımız Sinopta kurulmasını arzuladığımız fabrikanın ne olmasını düşündük.

Kurulan fabrikanın ne gibi esaslar üzerinde ne gibi etüdlerin neticesi ol-

duğunu bilmemekle beraber fabrikada işlenecek iptidai maddenin o muhitte bol olması yetiştirme kabiliyetinin ve evsafının yüksek olması şarttır.

İşittiklerimize nazaren memleketin keten mahsulü üzerinde resmî makamların yaptıkları tetkikler neticesi Sinop civarının Türkiya da en güzel keten yetiştirmeğe elverişli olduğu neticesine varılmış işte bizde yazılarımızı buna istinat ettiriyoruz. Köy kalkınmasında Sinop köylüsü için aradığımız istihsal maddesinin bir tanesinde bu olabilir fikrindeyiz.

Bu gün arzu ettiğimiz bir keten fabrikası yapılması imkânlarını hazırlamak için keten ekimine ehemmiyet verelim. Böyle bir fabrikanın kurulması bu gün için bir hayal olsa bile

istikbal için bu büyük bir ümidir. Biz buna ehemmiyet vermekle bir şey kaybetmiş olmayacağımızdan emin olalım. Muhitin ihtiyacına cevap verecek küçük el tezgâhları bütün boş zamanlarımızı onun bunun evinde dedi kodu ile geçiren fakir aile kadınlarını müstahsil yapacak, köylünün yeni mahsulünü kıymetlendirecek fakru zarurete son verecektir. Her şeyi devletten beklemek malî vaziyetimizin düzelmesini, köylünün kalkınmasını, şehirlerimizin yükselmesini yalnız resmî makamlardan beklemek hiçde doğru olmayan bir fikirdir. Kendimizde ve muhitimizde faydalı çalışma ve başarıma kabiliyetleri yaradalım ve bunun için nemümkün ise yapalım.

Valimiz geldiler

Vali ve Parti başkanımız Bay Naci Kıcıman deniz yollarının Güneysu vapurule 31/7/937 de Sinobumuza geldiler ve bir çok memur ve halk jandarma müfrezesi ile Halkevi ban-

dosu tarafından selamlandılar sayın Vali ve Başkanımıza bizde burada hoş geldiniz derken yeni ödevlerinde başarılar dileriz.

Anadoludan geçen kadim Transit yolları

Sinob Sayı
Dr. Galip Üstün

(Geçen sayının devamı)

Bu noktadan yol ikiye ayrılır: Biri cenubu şarkî istikametinde Afyon ve Aziziye civarından diğeri Altun taş ovası Bahşiş Yayıldak ve (Yazılı kaya) (Midas mezarı) mevkilerinden geçerek (Yesinos) (Sivri hisarın cenubunda Balhisar) a vasil olur. Hükümdar caddesinin Altun taş ovası yolunu takip ettiği zan edilmektedir.

Yesinosdan sonra yol arızalı bir erazinden geçerek (Gordiyon) (Porsuk çayının Sakarya ile birleştiği yerde) Sakaryayı kat eder.

Bu şehirde Hükümdar caddesi eski Asur caddesile birleşir, aynı zamanda buradan biri Sinoba diğeri Tarsusa munteli olan iki yol ayrılırki bu suretle garptan şarka doğru giden Hükümdar caddesi aynı derece haizi ehemmiyet olan ve şimal, cenup istikametinde imtidat eden diğeri bir transit yolile tekatü ettiğinden burası münakale noktai nazarından iç anadolunun en mühim merkezi idi.

Boğaz köyden sonra caddeinin takip ettiği istikamet hakkında yine bazı ihtilâflar mevcuttur. Ekseri tarihî atlaslarda yol bir müddet şarkî şimali istikametinden gidip "Komana Pontika,, (Tokatın şarkında) mevkinden sonra cenuba döndüğü ve Sivas üze-

rinden Malatyaya gittiği kaydedilmektedir. Fakat daha kuvvetli ihtimale nazaran yol Delice ırmak havzasından pek ayrılmıyarak eski Asur caddesini takiben "Mazaka,, ya (Kayserinin eski ismi) buradan şarka dönerek Antitrososlar üzerinde "Korvil,, geçidini geçip Kayadokya komanasına (Güksün) ün şimalinde "Şarkale,, buradan sonra «Bin boğa» dağlarını aşip Elbistan ü zerinden Malatyaya vasil olur.

Yolun buradan sonra güzergâhını ancak umumî surette tarif kabildir. "İzçöglü,, mevkiinde Fıratı geçen caddesi Harput civarından ve Dicle havza i ülyasını takiben Diyarbekir yakınından doluşup büyük "Zap,, küçük Zap ve "Diyale,, nehirlerini katederek Erbil şehrine uğrayıp nihayet (Gerha) nehri tarafkile «Sosa,, ya munteli olur. İran kadim şehrahını böyle dolambaçlı bir güzergâh intihali etmesinin hikmeti en üniyet meselesinde beraber evvelce mevcut yollardan istifade arzusu olduğunda şüphe yoktur.

Ortası Bozkırlar ve çöllerle meşhur olan Anadolu yaylasının kateden yollar merkez yaylasının ya şimalinden veya cenubundan geçmek mecburiyetindedir. Cenup yolu daha kolay ve daha kısa olduğu halde İraniler

büyük bir kavış çeviren ve Kızılırmak üzerinden geçen şimal yolunu tercih etmişlerdir. Bunun sebebi evvelce payitahtı Kızıl ırmağın şarkında bulunan hükümetlere nazaran tabii bir yol olarak inkişaf etmiş olan şimal yolunu idame etmek arzusudur. Aynı zamanda denizden uzak ve müdafaaya kabiliyetli bir yol olması bunda müessir olmuştur. Cenup yolu Romalılar devrinin en büyük şehri olmuş ve küçük Asya tarihi 6,7 asır bu yola bağlı kalmıştır. Vaktile Bağdat hattı inşa edileceği esnada Anadoluyu baştan başa katedecek olan bu hattın İran kadim şehriyi takip etmesi düşünülmüş idi. İlk projeye göre Bağdat hattı Ankara, Sivas, Malatya, Elâziz tarıkile temdit edilecek bilâhare Diçlenin solunu takip edip «Nineva» harabeleri Erbil ve Gergük üzerinden geçerek Bağdada vasıl olacaktı. Fakat siyasi ve iktisadi bazı düşünceler güzergâhın tebdilini icabettirirdi. Maamafî daha uzun ve daha arızalı bir araziden geçeceği için fazla masrafi icabettiren bu güzergâhın tadilinde siyasi tesirler iktisadi sebeplerden ziyade amil olmuştur.

Millî hudutların takarrüründen sonra şimdiki Bağdat hattının ana hat vazifesini göremeyeceği bütün vuzuhile meydana çıktı Bugün inşa edilmekte olan hatların bu noksanı telafi etmekte olduğunu görüyoruz. Yeni yapılan hatların ekserisi kadim İran caddesini takip etmektedir.

Başlangıcı veya nihayeti Sinop'la ilgilenen anadolu transit ve kervan yolları hakkında verilmiş olan malûmata Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Profesörü Mütte-

hassısı (Fon Derosden) geçen Kânunu-evvelde verdiği derslerden alınan not hülâsalarından alınan malûmatta bu yazılara ilâve edildi.

Devlet yolu; Şahirahı umumî, hükümet caddesi gibi adlar ile anılan bu çok eski ve meşhur yolun Anadolu şehirleriyle olan münasebetleri bu malûmatla bir derece daha teyyüt eylemiş oluyor.

İşbu derslerin not hülâsalarından mevzuumuza teması olan kısımlar aynen alınmıştır :

Anadoluda şimal, cenup tabii yolları vardır. Bu yolların tarihi bakır devrinden daha ileriye geçer yani takriben milâddan evvel 3000 yıllarıdır. Sinop ve Samsundan başhyan şimal başlangıç yolları Amasyada birleşirler. Acaba bu birleşme noktası tam Amasya mıdır yoksa biraz daha sağda ve solda mıdır bu katî belli değilse de Amasya veya civarında olduğu muhakkaktır. Amasyadan Mecidözü, Alaca ondan sonra Bugazköy, Kayseri, Niğde, Pozanti, Gölebugazı ve Tarsusa kadar iner. Bu yol üzerinde pek çok kültürel eserler vardır. Ben bu yolda yedi sene çalıştım. Kendi tetkikatıma göre bu en eski yol şöyle olsa gerektir.

Alaca yığmından Yeşil ovaya oradan Alishar, hüyüğüne ondan sonra Bugazhyana gelir. Bu en mühim kervan yoludur ve buna mülhak pek çok da talî yollar vardır. Sonradan Roma ve Bizans devrinde Boğazköy ehemmiyetini kaybetmiş olduğundan bu yolun kıymeti azalmıştır. Sonradan Selçuk devrinde bu mıntakada en mühim yol şu istikameti takip etmiştir.

Amasya, Zile, Kayseri yolu Zileden sonra Boğazhyana ayrılan bir yol daha vardır. Boğazhyandan sonra Yeşil ırmak üzerine yine Kayseriye geçilir.

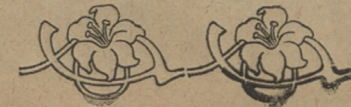
18 inci asırda Çapanoğlu Yozgadî tesis ve imar edip o mıntakayı eski haline hetirdi. Ve Yozgat Alaca oradan mailen inen Boğazhyana yolunu ihya etti. Bu yollar en esash yollar ve medeniyet bakımından önemlidir.

Ankaradan Yahşihan, Kırıkkale, İzzettin, Sungurlu, Akdağmadeni, Yenihan ve Sivas bu yol garbin garbde Sakarya kıyılarından Pulatlı «Gordiyon) dan başlar. Bir de Ankara Koçhisar, Nevşehir, Kayseri, Şarkışla, Sivas yolu vardır. Bu yol ikiye ayrılır. Birincisi şimal kısmı ki Kızıl ırmak vadisinden Zağra, Erzincan ve Erzuruma kadar gider. İkincisi cenup kısmı ki Sivasdan itibaren Kangal, Alacahan, Hekimhan, Malatya üzerinden Fırat nehrine kadar iner. Ondandır da Elâziz, Ergani madeni, Osmaniye yolu ile tekrar aşağıya çevrilir.

Bu yol anadoludan Mezopotamya doğru akın için en müsaid yoldur. Şimdi cenuptaki garp ve şark yollarını görelim. Yunanlılar zamanında garp yolunun mebd noktası Efesus şehri idi. Efesusdan Sarusa oradan biraz yukarı doğrularak Afyonkarahisar, Akşehir, Konya, Ulu kışır gelir ve burada şimdiden gelen yolla birleşir. Sonra Pozanti, Tarsus

ve Toprakkale belinden geçer. İskendurundan sonra Suriye sahil boyunu takiben ta Mısır'a kadar iner. Bazı ufak ara yollar daha vardır ki bunlar o kadar mühim değildir. Kayseri, Aziziye, Uzunyayla veyahut Gürün, Derede İsbekyür ve Kötüka'le yolu bütün bu yollar hep Eti'lerin buldukları büyük memleket üzerindeki mühim noktaları birbirlerine birleştirirler Uzunyayla yolu Kayseri ve Malatya ile de irtibat temin eder ki bu yol bilhassa askerî noktai nazardan mühimdir. Esas kervan yolu ise Kayseri, Sivas, Malatya yoludur.

Diğer mühim bir yolda Adana yaylası üzerinden geçer. Bu yolun başlangıcı Misis, Ceyhan, Osmaniye ve oradan dağlı araziye geçerek büyük Şekerova ve Etilerin en mühim merkezinden olan Sakegözü ve Zincirliye erişir. Buradan da Gaziantep vasıtasile Fırata sarkar. Maraşda iki mühim yol vardır. Birincisi Göksuyu takiben Gölbaşı, Viranşehir ve Malatya yoludur. İkincisi Maraştan şimale çıkar ki Elbistan, Darende yoludur. Bir takım daha yollar vardır ki bunlar tabii mahiyette olmayıp bilâkis askerî bakımdan muhtelif devirlerde açılmış ve yapılmış sun'î yollardır. Bu yolların ehemmiyetini bilmek bugünkü tren yolunun siyasetini bilmek demektir. Esasen Anadolu dahilindeki demiryollarının ekserisi bu eski tabii yolları takip etmektedir.

“ Baudelaire „ den

Kırmızı saçlı bir dilenci kızına (*)

Tercüme eden
Cihad Rüşdü OZAN

Elbisesi, yırtılmış yerlerinden fakırlığını ve güzelliğini gösteren kırmızı saçlı beyaz kız! Benim gibi zaif bir şair için senin, solgun kırmızı lekelerle dolu, hastalıklı genç vücudunun bir tathığı vardır. Ayaklarındaki ağır tahta kunduralarını, bir roman kraliçesinin kadife terliklerinden daha şık, daha zarif giyiyorsun. kısacık ve eski bir paçavra yerine muazzam bir saray elbisesi uzun ve hisırtılı kıvrımlarile topuklarına kadar uzansın!... Delinmiş çoraplarının yerinde, ahlak düşkünlüğünün görmesi için bir de, altından hançer parlasın... İyi bağlanmamış düğümler açılarak beyaz sineni, günahlarımız için göstereceğin. Seni soymak isteyen şakacı parmaklara, muannid fiskelere, kolların mani olsun ve onları yalvartsın!

Üstad Belleau nın sonelerini sana

durmadan okuyan zencire vurulmuş zamparalar, ilk yazdıklarını sana ithaf eden, merdivenin altından senin kunduralarını seyreden uşak kılıklı beceriksiz kafiyeciler, bunca efendi, bunca Ronsard senin barındığın serin yeri, eğlence için araştıracaklardı. Yataklarında, zambaklardan ziyade bin bir puse sayacak ve kanunlarına kimbilir kaç (Valois) yı itaat ettirecektin.

Halbuki şimdi sen, yolunun çıktığı kapı eşiklerinden bir kaç bayat kırıntı dilenerek gidiyorsun. Yirmi dokuz paralık mücevherlere yan gözle bakarken, affet beni, sana onları hediye etmeği münasip göremiyorum. Haydi artık sana, zaif çıplaklığından başka süs, koku, inci ve elmas lazım değil. ey güzel kız!

(*) Charles Baudelaire, Les fleurs du mal, sahife 173

Köylü kardeşlerimizle başbaşa

Ş. Sami Kubilây

«Yedi asırdanberi cihanın dört köşesine sevk edilerek kanlarını akıttığımız, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız ve yedi asırdanberi emeklerini ellerinden alup israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir, terzil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlıklarına ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, cabbarlıkla uşak menzilesine endirmek istediğimiz bu asil sahibin huzurunda ihtramla hakiki vaziyetimizi alalım. Gazi M. Kemal »

Yaz tatilinden bilistifade bazı dost hemşehrilerimi ziyaret etmek ve davalarına icabet etmek üzere Sinop köylerinden bir kaçında dört beş gece müsafir kalmak üzere gitmişim. Ev sahipleri beni lâyık olmadığım bir şekilde karşıladılar, ağırladılar, konukladılar.. Bütün gün bir türlü yanımdan, dizimin dibinden ayrılmak istemiyorlardı. İşlerinden, güçlerinden olmamalarını, akşam ve gece saatlarında konuşup hasbıhal edebileceğimizi söyledimsede beni yalnız bırakmadılar. Halbuki ben, her ihtimale karşı kitaphı idim. Beraberimde Haşimin «Bize göre» si ve «Gurebahane laklakan» gibi çok sevdiğim ve tekrar tekrar okumakla doymadığım ince

nesir kitapları vardı. Bir yere giderken benim kitap ihtiyatım azık ihtiyacım kadar ve belki ondan daha ehemmiyetlidir. En kısa seyahatlarım da bile bu ciheti katiyen ihmal edemem. Her ne ise..

En ihtiyarından en gencine kadar hepsinde misafirlerine karşı derin, sarsılmaz bir sevgi ve tam bir bağlılık vardı. Türke mahsus bir sevgi..

— Nasıl, gönderdiğimiz atla rahat gelebildiniz mi? Hayvanımız, ürkmeyen, otomobile alışkındır. Ne ise sıcağa kalmadan erkence geldiniz. Bu kaçınıcı at gönderişimiz. Ha bugün ha yarın gelir diye kaç defa hazırlandık. kaç defalar katlamalar, ıslamalar yaptık. Teyzeniz Emine Dudu at göndediğimiz fakat işinizin olmasından dolayı gelemediğinizi bize bildirmek lütfunda bulunduğunuz günlerde bütün gün işte sizlere şu ağacın bulunduğu tepelikten yolunuza teyzeniz uzun uzun bakmıştı..

Bu sözleri, ruhum ilâhî raşeler geçirerek dinliyor, o kadar samimî, o kadar yanık, o kadar temiz, saf ve içli sözler ki - ben bunlara bir nutuk diyeceğim - insan bunları dinlerken çoşuyor, büyük neslimizin asaletindeki

yüksek meziyetlere malik oluşumuzun heyecan ve sevincinden kalbim odakıda çok hızlı gümgümlerle çarpıyor, ruhum ulviyetin semalarında kanat açarak uçuyor, gönlüm ilâhi fezaların cennet diyarlarına doğru süzülerek akıyordu. Beni nasıl rahat ettireceklerini bir türlü bilemiyorlardı.

Kimi altıma kat kat minderler seriyor, kimi arkama yastıklar koyuyor, kimide efendi terlisiniz, üşürsünüz diyerek omuzlarıma pardessümü bırakıyordu,

Buna rağmen onlar harmâna çekilirlerken ben de harmanın kaşına kada gidüp bu arı gibi, karınca gibi, çalışan insadları görüp, heyecanlanmak için yerimden fırlamış bulunuyordum. Dolgun altın başakların olgun saplarını tatlı bir musikinin hisirtici bestesinde eriten düvene bindim.

Bu hareketimle ev halkının ne derece sevindiklerini anlatamam. Sığırlar dünerken bende çocukluk çağlarıma âit tedailerimin tatlı ve sempatik ruyalarımın renkli hayallerimin yumuşak ve ipek yastıklarının içine gömülerek beş on dakika dalmış, suşmuş kalmıştım.. Ekinler fevkalâde güzeldi. Büyük Atatürk Cumhuriyetinin kendilerini âşar belâsından kurtararak, hakikî hürriyet ve necata nasıl erişirmiş olduğunu bir de kendi ağızlarından dinlemek istedim, ve :

— Âşarın kalkmasından tabii çok memnunsunuz diye ortaya bir sual

attım, Veli onbaşı direnle hem sapları altüst ediyor, hem de tatlı tatlı anlatıyordu.

— Bayım, dedi Cumhuriyet hükümetinin bilhassa biz köylülere göstermiş olduğu sühulet ve vermiş olduğu nimet sayılamıyacak kadar çok ve büyüktür. Ben, âşarın kaldırılmasını biz köylüler için en büyük hürriyet bilirim. Oıdan övel izzeti nefsimiz hırpalanıyor, mahmız ortaklanır, haysiyetimiz, şerefimiz adam akıllı incinirdi. O mültezim efendilerin yabuç yabuç adımlar atarak ellerindeki kırbaçları sallıyarak, topraklara şırak şırak vurarak, tozlar çıkartarak bize numaralar yapmaları yok mu, vallahi okadar gücüne giderdi ki size bir türlü anlatamam. Harmanın kaşına geçerler bizimle uzun uzun gevçelikler yaparak alay ederlerdi. Yüz yerine beş yüz, on yerine yüz istemekten utanmazlardı.

Bu zorbaların elinden bizi kurtaran ATATÜRK bize sonsuz ve asla unutulmaz yadikâr ve hediyelerinden birini vermiş ve bağışlamış oluyorlar.

Akşam yemeklerimizi büyük bir iştiha ile Türk senbolü olan meşenin altıda yemiştik. Meşe, Çam ve defne yaprakları veya dalları.. ve kurt.. Bunların manaları, remizleri büyük ve engindir. Birinde Bozkurt dastanının Ergenekon ulusal ülküsünün tatlı efşanelerini, diğerinde, sağlamlığın ağır başlılığını, vekarın haysiyetini

okuyur' öbüründe de sulh ve mesalemetin ileri atılan realitenin dâvasını görüyoruz.. Bayrağımızdaki renk ve ay yıldızımız gibi bu seçmelerimizde de ne büyük isabetler var.. Hangi ulusun uçaklarında yıldızlara ve aya adaş ve eş olabilecek en ufak bir benzerlik var.. Varmı? Soruyorum? Hayır değil mi? O halda... Mavi göklere kakılı yıldızları ve işlenmiş hilâli temaşa eden gözlerimiz onun eşini, adaşını ve yoldaşını dünya medeniyeti, tayyareciliği data icat edilmeden onbinlerce sene evvel, Türkün kâinat fezasından realiteye dayanarak seçüp aldığı ve bulduğu heybetli ve sevimli hilâl ve yıldızımızı kâkmalarını da, uçaklarımızda seyrü temaşa etmek bahtiyarlığına ancak ve ancak bugün Türkler nail olmuş bulunuyorlar.

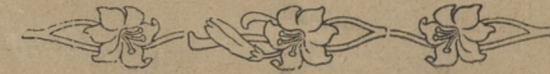
Viyana kapularında o heybetli dalgalanışın aksi değil bizzat kendi varlı

ğı ve bir eşi de Hint sularında, Atlas denizlerinde ve Sahrayı kebir kavşaklarında çalkalanmamış mıydı? İşte ben ve onlar, siz ve biz, hepimiz, top yekün, cümlemiz.. o büyük kahramanların torunlarıyız. Mustafa Kemalların, Atatürklerin, Gazilerin oğullarıyız..

Göklere bayrak yazan, Hint Okyanus sularında kadırcıklarını oynatan Viyana sokaklarında türküler söyliylen Sahrayı kebir ufuklarındaki ilâhi kızzlıkları seyreden Mustafa Kemalın çocukları ve Atatürkün oğulları aegilmiyiz?. Biz Türküz.. Bize Türk derler..

İnkılabı ve rejimi tamamilen emüp kendine can, heyecan ve kan yapan, şen, şatır bir kelime ile ruhu gülen iman ve umut dolu köyiü dayılarından ben de bir kat daha iman ve neşe alarak dönüyorum. Oh. Yarebbi, nekadar mesut ve bahtiyarım .....

Çocuk Esirgeme Kurumuna yardım ediniz

Yolda bir duruş

Furuk Nafiz'e

Yoleluğum bir dağın sırtında kıvranırken
Gözlerim kâh kapanıp açılan engindeydi,
Her arzunun denizde sustuğunu sanırken
Onu da mağrur gördüm gözünün rengindeydi.

Şimdi keskin bir kaya okşadı doya, doya
Bulutlanan başımda bir yaraya el koydu :
(Yoleu!) diyor (kanından işlenmişse bu oya,
Başımda mihlanmasın son pençe kana doydul)

Sarsılarak kapıldı gözüm şahin gözüne
Körpe günah zambağı açtı yaramda kanat,
Baygım daldım beş yılın o cazip gündüzüne :
(Şahin endamlım!) dedim (bu yarayı sen kanat.)

Çatlak dudaklarıma beş yılın arkasından
Bir yudum su vermiştin mâdem sevda tasından
Korkuyorum bu dağdan çilgim bir ferhad ağlar!..

Çağlasın çağlayanlar, korkarım bir damladan;
Severek gel gidelim, sevişerek dökme kan,
Başı duman her dağda, gidelim, sevda çağlar!

Cemil Solakoğlu

Köylüler sahifesi:

SITMA

Bu yazımızda sıtmadan korunmak için neler yapmak lazım geldiğini öğreneceksiniz. Köylerinizde sivri sineklerin üremesine yarayan bütün durgun suları kurutmak yapılacak işin başında gelir. Sivri sineklerin umumiyetle güneş batmağa başlar-ken faaliyete geçerler bunun için oda pencerelerinizi bu zamanda kapamak hariçten gelecek sağlık düşmanlarını istirahat yerlerinize sokmamak lazımdır. Yazın sıcak gecelerinde bu iş size güç görünürse gece serinliklerinden istifade etmek isteyen geliri yerinde olanlarımız açık bırakmak istediğiniz pencereleriniz ve kapularınıza sivri sineklerin geçemeyeceği kadar sık delikli tel geçirmesi maksadı temin eder. Bunların metresi şehirde 40-50 guruşa alabilirsiniz. Bundan başka yapılacak iş « Cıbinlik » dir bununda nasıl olduğunu tarife lüzum yoksada eibinlik yapacağımız bezin deliklerinin sık olması ve eibinliğin yatağımızın altına girecek kadar büyük olması lazımdır. Bir kaç kuruş için yapacağınız hasislik istenilen işin görülmemesini ve yine sizi bu düşmanların hücumünden kurtaramaz ve masraflarınız boşa gider.

Sivri sineklerin faaliyetinin gece olduğunu söylemişdim ve bu mızur

hayvanlar daima gizli yerlerinizi ısırmağa meraklıdır bilhassa en çok ayaklara musallattır sivri sineği çok olan yerlerde çalışmak mecburiyetinde olanların gece dışarıda kalanların kalın yün çoraplar giymesi enselerinin kapalı olması çok muvafıktır.

Köylülerimizin bu küçük fakat çok kuvvetli düşmana karşı bir savaş yapması en birinci vazifedir bunuda el birliği yaparak başarmak gerektir. Köy sandıklarımızdan bu işe elvirecek derecede para ayırarak aşağıdaki işleri yapmanız sizin ve köyünüzün esenliği için nesliniz için lazımdır.

1 — Tarla ve bağçelerinizi sulayan suları her on günde bir kesip kalan suları ufak kanallarla akıtmak ve bu yerleri 5 — 6 gün kuru bırakmağa rütubette yaşayan sivri sinek kurtlarını güneşin sıcaklığıyla öldürmek.

2 — Küçük miktardaki birikintili suların her metre murabbama 30—35 gram mazot atarak suyun üstünde teşekkül edecek mazot tabakasıle orada üreyen kurtları havasız bırakarak boğmak ki buda köy sandığımızdan ayıracağınız ufak bir para ile çok kolay yapılacak bir işdir.

3 — Eger su birikintili yerleriniz daha geniş ise Luralardada rutubet

seven ve çeken ağaçları dikmek icap eder bu ağaçlar hem köylerinizi güzelleştirir hemde toprağın suyunu çekerek oralarda sivri sinek kurtlarının yetişmesine mani olur. Bu ağaçlardan bizim her tarafımızda yetişebilen « Okalıptüs » adındaki ağaçla « Söüt » ağacını ekmenizi size tavsiye ederim.

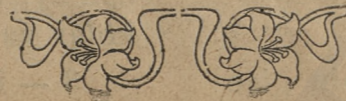
Okalıptüsün yaprakları ilaç yerinde kullanılır ve zaruret halinde sıtmaya karşı bile kullanıldığı vakidir bu ağacın yaprakları para eder ve köy sandığımız bir gelirden teşkil edebilir. Söüt ağacında suyu çok sevdiği için dikili olduğu yerin suyunu çeker ve bu ağacın taze dallarından bir kaç dane köylü geçinebilir bundan yapacağımız güzel ve muntazam sepetleri şehirde her zaman satabilirsiniz. Yazılarımı bitirmeden evvel size sıtmadan ilaçla nasıl korunulduğunu ve hastalık zamanında bu ilacı nasıl kullanacağımızı yazayım.

Bu korunma için bir çok usuller varsada sağlık vekâletimizin kabul ettiği usul hepsinden üstündür. Sıtma mevsimi başlarken veya sıtmalı yerlere gidilirken on on beş gün evvel her üç günde bir defa büyükler (1) gram yani dört hap içmelidirler on yaşından küçükler için yarısı kâfidir. Bütün sıtma mevsiminde bu suretle kinin alanlardan yüzde 95 şı sıtmaya tutulmazlar mevsim geçdiği veya

sıtmalı yerlerden uzaklaşıldığı halde bile üç hafta kadar bu şekle devam etmek doğrudur.

Sıtmaya yakalananların alacağı kinin günde bir gramdan (yani dört dane hapdan) dört gün sırtı sıraya alınması lazımdır. ve bu haplar sıtma saatinden evvel almağa başlanır birer saat ara ile birer dane içilir bir çoklarınızın hala bunu anlayamadığımızı aklınıza gelen saatlerde istediğiniz kadar gelişi güzel içiyorsunuz ve bununla sıtmanız geçmiyor ve sonrada başka başka çarelere baş vuruyorsunuz hem paranız hemde sihatinizden kaybediyorsunuz. Hepinize burada sıtma hapları hakkında ufak bir malumat vereyim yeşil hapları devlet parasız verir bu haplar par ile satılmaz ve para ile alınmaz bunlar sihat memurları elile dağıtılır.

Kırmızı kininleri yine devlet yaptırır ve sattırır. Beyaz kininleri ise eczahaneler satar yalnız sizin çarşılarında ötede beride aldığımız kininler devletin kanunlarına uygun olmayan haplardır ki bunların içindeki kinin doğru olarak satılan kinin haplarından dört defa daha azdır yani hastahkların geçmesi için günde içeceğiniz dört hap yerine günde on altı dane içmeniz lazımdır ki ancak hastalığınız tedavi olsun bunlara çok dikkat etmeniz sağlığınız için çok lüzümlüdür.

Yolculuk Hatıraları

Hieranıma gönül bağlar, durur da
Yanarım, kara baktıma yanarım.
Bir gül için içim ağlar durur da,
O demleri ben hasretle anarım.

(Yaşamak sırrına erdik.) diyenler,
(Tarlalarda çilek derdik.) deyenler,
(Gül alup gonceler verdik.) deyenler,
O demleri ben hasretle anarım.

Aveımızla sular içtik pınardan.
Tırmanup koştuk. yamaçlardan, yardan
Neden şimdi haber yok o diyardan?
O demleri ben hasretle anarım.

Bol çiçekli gölgelerde yan geldik.
Dedik: oh, ne güzelmiş aman geldik.
Fakat çileklere pek yaman geldik.
O demleri ben hasretle anarım.

Füsün var o illerin toprağında.
Mis kokulu çilek biter dağında.
Buse titrer aşkın gül dudagında.
O demleri ben hasretle anarım.

Dem çeker sabaya bülbül o yerde,
Yükselir kahrkahası perde, perde,
Nerde o güzel anlar, şimdi nerede?
O demleri ben hasretle anarım,

Denizde gün batup gölgeler sindi.
Karanlıkta ahın enini dindi.
Her bucaktan yola bir ceylan indi.
O demleri beu hasretle anarım.

Şen şarkılar gece inledi tel, tel.
Dolaştı kalpleri sihirli bir el.
Deyordu: Gitmeyin. O kumral güzel
O demleri ben hasretle anarım.

Fahriya, dertli gönlün dâim kanar.
Gün gelir hieranıma elbet kanar.
Yanar, onu görenler böyle yanar.
O demleri ben hasretle anarım.

Zonguldak: 16/5/939

F. Alper

Köy ve köylüler arasında

Yurt gezilerinden

2

F. Dikmen

Bu geziler ve konuşmalar arasında dedeleri H. (1287) yılında Samsun'un Çarşamba civarından Sinob'un Sarıkum, Sarsı köy .. mevkilerine göç etmiş türkmen boyundan köylü kardaşlarla da görüştük. Bunlardan (Hacı) memiş oğlu (İzzet köse) diye anılan yetmiş beşlik bir ihtiyarın bize anlattığına göre bir zamanlar Samsun ve Çarşambadan içerilere kadar hüküm ve nüfuz sahibi bir Osman paşa varmış. Yanına çok kimseler toplanmış, bu arada bir çok ermenilerde gelmiş, çoğalmış ve yüz bulmuşlar geçimsizlik şikâyet edildiyse de fayda etmemiş. Oralar verimli yerlermiş, halka kifa-yet etmemiş, darlık başlamış düşünmüşler yer aramışlar .... Sinoba gelmeye karar vermişler.

Daha önce adam gelmiş, buraları gezmiş, onlara anlatmış, beğenmişler. Mısır ekmeye ve hayvan yetiştirmeğe gayet elverişli bulmuşlar. Şimdi buldukları yerler Sinoba iki saat uzaklıkta, Karagöl ve Sarıkum, Aksaz bataklıklarının yanları ve çevresi yeşillik (fakat) havası ağır, yazın durulamaz yerlerdir.

Buna mukabil gayet geniş düzlük yerler olduğundan fevkalade mısır

yetiştirir, hayvan beslenir. En ziyade bunlarla geçinirler. Bilhassa yağları nefis ve meşhurdur. Kendilerine (Çobanlar) derler. Giyim, kuşamları temiz ve konuştukları öz türkedir.

İlk baharın letafetinden istifadele-ri pek azdır ve bütün mevsim sisli geçer. Bu yıl sis, bu muntakada az devam etmiştir. Fakat yine yaylamak mecburiyeti vardır. Bu muntakanın denize akamayan sular yüzünden bataklık olması ve yazın bir çok yerlerinde milyonlarca sivri ve karasinek peyda olmasından ötürü durulamaz, yaşanılmaz bir hal alır. Bu hal, en son haziran ortalarında başlar, bu andan itibaren halk hazırlanır, az sonra yaylaya çıkarlar.

Biz Sinop ta kimi zamanlar o yerlerden kopup gelen sineklerle savaşıırken ve bu kıyılarda yazın esen tath, serin, temiz, yıldız poyrazî yıldız ruzgârına cana, ruha neş'e saçan esişinden vefa ve şifa beklerken... onlar güzel yurdun bin bir gökçek göreyli dağında, yaylasında serbes, şen, diri bir varlıkla yaşamakta bulunuyorlar. Fakat... onların canını sıkan bir şey var: Aşağıda, tarlada bıraktıkları bol verimli mısırlar...

İşte bunların erdiği ve yetiştiği çağlarda mahvi için uğraşan o baş belisi (Domuz) sürüleridir! . Bu başlı başına bir derttir.

Mısır ürümünün o iri daneli, altın sarısı koçanlarını bu çok zarar veren hayvandan korunması; ancak (Domuz avlağı)nın yapılması ile mümkündür. Buralarda çakal ve porsuk gibi hayvanlar pek çok isede hiç birisi domuzun yaptığı kötülüğü ve tesiri gösteremez.

Ormanın pek yakın bulunması bunun yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Yoksa başka dürlü korunamaz. Boyları iki metroyu bulan ve çokeası meşe direklerinden tedarik edilen kalın kazıkların gayet ustalıklı ve sık olarak bütün tarlanın sınırınca yere çakılmasıyla temin olunur. Bu suretle mısır ürünü mahvolmaktan kurtarılır.

Herkesin yaylada bulunduğu bir sırada mısır kemale gelir, ya kendileri ya adamları onu kırar, (Çuğul: Mısır yığını) yaparlar.... Bu bölgede yetişen ağaç einsleride önemlidir: Ak ve kara gürgen, kara ağaç, çınar, kayın ağacıdır.

Arazi yükseldikçe çam ve küknar bütün güzellikleri ile sırtlar, belleri gökçek bir durumla süslemeye ve sonra asil yayla muntakası başlar.

İnce burun, Ak liman, o güzel, bol mısırlarını yetiştiği sulak köy' er yer, yer göz önünde belirir. Çıkıldıkça gönle şenlik, gövdeye dirilik veren yamaçlar, su başları, konak yerleri sıralanır.

Boyabat — Ayancık ilçeleri sınırında yüksek, gündüzlü, karaca kaya ve (Ercep oğlu) yaylaları bütün varlığını insan oğullarının önüne serer!

Kısa Habrler

§ Halkevimizin okuma salonunun yaz için müsaitliği nazarı dikkate alınarak Şehir parkındaki eski gazino binası bu işe tahsis olunmakla beraber yazın halkımızın denizin güzel ve serin havasından faydalandırmayı da kendisine bir vazife bilen evimiz şehir parkında yönetim kurulu kararı ile halkın istifadesine açmayı muvafık görmüş ve bu işinide ev mensuplarıyla alâkadarlara burada verdiği bir çay şölenile açmıştır şölenle bandonun çaldığı güzel parçalar dinlenmiş ve yeni getirilen öğretmenin çalışmaları takdir edilmiştir.

§ Türkiye hava kurumunun vilâyet kongresi yeni salonumuzda yapılmış ve mahsulâtı arziyeden hava kurumuna yapılacak teberrular hakkında esash kararlar ittihaz edilmiştir.

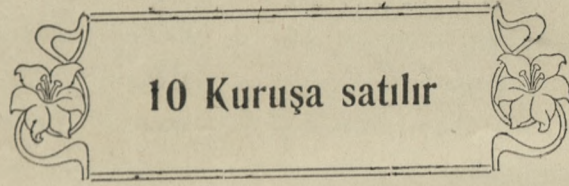
§ Çoruma tahvili memuriyet eden Vali Bay Süreyya Yurdakul şerefine vilâyet mektûpeüsü bay Kâzım Doğan ile Belediye tarafından birer gün ara ile salonumuzda birer çay ziyafeti tertip olunmuş ve bir çok davetliler bunda hazır bulunmuşlardır.

§ Bay Süreyya Yurdakul belediye tarafından şereflerine verilen davette Sinoplulara karşı duyduğu sevgi ve takdirlerini söylemiş ve Belediye namına Halkevi başkanı cevap vererek yeni ödevlerinde muvaffakiyetler dilemiştir. Müteakiben daimî encümen üyesinden Bay Tefik Turan iki senelik mesai arkadaşlığı ile şahsiyetlerinde gördüğü yüksek mezayadan bahseden ve memleketten ayrılıklarından dolayı duyduğu teessürü belirten bir nutuk söylemiş ve ziyafet bandonun çaldığı güzel parçalarla sona ermiştir.

§ Evimiz kurslar şubesi bayanlara bir daktilo kursu açmış mutaddan fazla talip çıkmıştır derslere evimiz salonunda başlanmış ve kurslarımızdan yetişmiş olan defterdarlık daktilosu bayan Nazmiye Taşkan atanmıştır.

§ Evimizin Ar, Gösteriş ve İspor kollarından müteşekkil bir kafiye Kastamonu Kardaş Halkevine bir ziyaret yapmayı tasarlamış ve bu hususta temaslara geçilmiştir.

Derginin yazı şartları :

Dergiye gönderilecek yazılar kâğıdın yalnız bir tarafına daktilo ile yazılarak altına el yazısı ile imza ve açık adres konulmalıdır.

Gönderilen her yazının dergiye dereci mecburi değildir.

Dergiye dere edilmeyen yazılar geri gönderilmez.

Dergiye ait yazı ve müracaatlar Sinop Halkevi İdare heyetine yapılmalıdır.

Derginin Yıllığı (100) kuruştur